

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

ПРОГРАМА
виробничої практики
бакалаврів спеціальності 184 Гірництво
(освітньо-професійна програма «Гірництво»)

Дніпро
2021

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

ІНСТИТУТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Кафедра гірничої інженерії та освіти

ПРОГРАМА
виробничої практики
бакалаврів спеціальності 184 Гірництво
(освітньо-професійна програма «Гірництво»)

Дніпро
НТУ «ДП»
2021

Програма виробничої практики бакалаврів спеціальності 184 Гірництво (освітньо-професійна програма «Гірництво») / Упоряд.: В.І. Бондаренко, В.М. Почепов, О.Р. Мамайкін, Л.Я. Фомичова ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро: НТУ «ДП», 2021. – 19 с.

Упорядники:

В.І. Бондаренко – д-р техн. наук, проф.;

В.М. Почепов, О.Р. Мамайкін, Л.Я. Фомичова – кандидати техн. наук, доценти.

Затверджено методичною комісією зі спеціальності 184 Гірництво (протокол № 6 від 22.06.21) за поданням кафедри гірничої інженерії та освіти (протокол № 7/13 від 10.06.21).

Подано програму виробничої практики бакалаврів спеціальності 184 Гірництво (освітньо-професійної програми «Гірництво»). Наведено її структуру, обсяг звіту та щоденника практики, критерії їх оцінювання та порядок проходження виробничої практики.

Відповідальний за випуск завідувач кафедри ГІО В.І. Бондаренко, д-р техн. наук, проф.

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Мета практики.....	5
3. Базы виробничої практики.....	5
4. Термін проходження практики.....	6
5. Завдання практики, план (порядок) її проходження.....	6
6. Індивідуальне завдання студентів на практику.....	7
7. Обов'язки студентів на практиці.....	7
8. Обов'язки керівника практик від кафедри і баз практики.....	7
9. Вимоги до складання звіту про практику.....	9
10. Критерії оцінювання практики.....	10
11. Рекомендована література.....	11
Додатки.....	12

1. Загальні положення

1.1 Виробнича практика студентів є невід’ємною складовою процесу підготовки магістрів спеціальності 184 Гірництво у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» (далі – Університет). Вона є важливою та обов’язковою ланкою освітнього процесу і дає змогу забезпечити набуття фахових компетентностей магістрам та можливість виконання курсового проекту і випускної кваліфікаційної роботи.

1.2 Практика передбачає удосконалення професійно-практичної підготовки студентів та забезпечує набуття ними визначених освітньою програмою компетентностей з використанням матеріально-технічної бази практики.

1.3 Узагальнений об’єкт професійної діяльності магістра з гірництва – системи і технології, знаряддя, предмети праці, прийоми та способи інноваційної діяльності в сфері гірництва.

Освітньо-професійна програма бакалаврів «Гірництво» спеціальності 184 «Гірництво» регламентує опанування фахівцем таких результатів навчання під час проходження виробничої практики:

РН4	Приймати рішення з професійних питань у важкопрогнозованих особливо небезпечних умовах з урахуванням цілей, строків, ресурсних та законодавчих обмежень, екологічних та етичних аспектів.
РН9	Знати та застосовувати правила і норми технічної експлуатації систем і технологій гірництва.
РН11	Знати вимоги законодавства щодо безпечного ведення робіт і експлуатації обладнання у сфері професійної діяльності, вміння забезпечувати виконання цих вимог у практичних ситуаціях.

1.4 Програму розроблено на підставі:

- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004);
- Кодексу законів про працю України;
- Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93;
- Положення про організацію освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» затвердженого рішенням вченої ради університету від 25.10.2019;
- Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка», затвердженого рішенням вченої ради університету від 26.12.2017;
- Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», затвердженого рішенням вченої ради університету від 22.01.2019;

- Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», затвердженого рішенням вченої ради університету від 11.12.2018.

2. Мета практики

2.1 Мета практики – оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними технологіями та формами організації праці у сфері їхньої майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних під час навчання в університеті теоретичних знань та практичної підготовки, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень у процесі їхньої професійної діяльності; формування здатності систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності [2].

2.2 Перелік всіх видів практик для кожної спеціальності (освітньої програми), їх форми, тривалість і терміни проведення визначаються навчальними планами, освітніми програмами та графіком навчального процесу.

2.3 Мета виробничої практики – закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, формування практичних навичок, ознайомлення безпосередньо в установі, організації, на підприємстві з виробничим процесом, технологічним циклом виробництва та бізнес-процесами тощо.

3. Бази виробничої практики

3.1 Практика здобувачів вищої освіти університету проводиться в установах, які відповідають меті, завданням, змісту практики, а також вимогам освітніх програм [2].

3.2 Базами проведення практики можуть бути навчальні, виробничі й наукові підрозділи Університету чи іншого закладу вищої освіти, інститути НАН України, сучасні підприємства, організації, установи різних галузей економіки в Україні та за її межами, які мають належні умови для проведення практики.

3.3 Визначення баз практики здійснюється кафедрою гірничої інженерії та освіти на основі прямих договорів із підприємствами, організаціями, установами, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності з урахуванням можливості майбутнього працевлаштування студентів.

3.4 У разі підготовки фахівців за цільовими договорами, базами практики є підприємства, організації та установи, для яких здійснюється така підготовка.

3.5 Здобувачі вищої освіти за погодженням з кафедрою гірничої інженерії та освіти, яка організовує проведення практики, можуть самостійно обирати місце її проходження і пропонувати для укладання відповідних договорів.

3.6 Для здобувачів вищої освіти - іноземців бази практики передбачаються у відповідному договорі (контракті) щодо підготовки фахівців і можуть бути розташовані на території країн-замовників або в межах України.

3.7 Здобувачі вищої освіти можуть проходити практику за межами України в порядку, встановленому чинним законодавством і договорами про співпрацю, укладеними Університетом з іншими закладами вищої освіти, науковими установами тощо інших держав.

3.8 Університет може укласти договір з одним або декількома підприємствами (організаціями, установами).

4. Термін проходження практики

4.1 Відповідно до графіку навчального процесу тривалість виробничої практики бакалаврів спеціальності 184 Гірництво складає 4 тижні в сьомому семестрі навчання.

5. Завдання практики, план (порядок) її проходження

5.1 Головним завданням виробничої практики є збір матеріалів для виконання курсового проекту та кваліфікаційної роботи бакалавра. Матеріали, зібрані під час перебування на практиці, мають бути вихідними даними для розробки курсового проекту та кваліфікаційної роботи. Необхідні матеріали студент одержує відвідуючи відповідні відділи гірничих підприємств і виробничі дільниці.

5.2 Студенти проходять практику у наступному порядку:

- перед виїздом на практику відвідати деканат, звірити результати іспитів і заліків, одержати необхідні для практики документи (лист-направлення на практику, щоденник практики);
- зустрітися з керівником практики від кафедри та отримати індивідуальне завдання, заповнити направлення та щоденник практики;
- на початку практики студенти проходять інструктаж з техніки безпеки та охорони праці, ознайомлюються з правилами внутрішнього розпорядку підприємства, порядком отримання документації та матеріалів;
- в період проходження практики для збору необхідних матеріалів відвідувати відповідні підрозділи гірничого підприємства;
- в кінці практики підготувати звіт про проходження практики та отримати відзив керівника від підприємства.

Прибувши на базу практики при собі мати направлення на практику, паспорт та ІПН, студентський квиток, приписне свідоцтво або військовий квиток, за наявності трудову книжку, щоденник практики.

Тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України та чинними Нормами часу з планування та обліку навчальної, методичної, наукової та організаційної роботи науково-педагогічних працівників Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Перелік документів, що регламентують направлення здобувачів вищої освіти на практику наведено в додатках 2,3.

6. Індивідуальне завдання студентів на практику

6.1 Індивідуальне завдання видається для детального вивчення одного або декількох процесів гірничого виробництва.

Мета індивідуального завдання – набуття умінь і навичок самостійного вирішення виробничих, організаційних та проектних питань за фахом. Індивідуальне завдання, що надається керівником практики від кафедри, повинно містити опис рішення практичного характеру та його оцінку.

7. Обов'язки студентів на практиці

7.1 Студенти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики направлення на практику з індивідуальним завданням, інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;

- заповнити та завізувати в деканаті щоденник практики і направлення;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;

- дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки й виробничої санітарії;

- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно подати звіт про проходження практики та захистити його;
- аспірант за попередньою домовленістю повинен відвідувати заняття провідних фахівців університету з метою вивчення методики викладання, знайомства з передовим педагогічним досвідом тощо;

- виконувати правила внутрішнього розпорядку бази практики, розпорядження адміністрації та керівників практики.

У разі невиконання вимог, які висуваються практиканту, він може бути відсторонений від подальшого проходження практики.

8. Обов'язки керівника практик від кафедри і баз практики

8.1 Основні обов'язки керівника практики від кафедри:

- проведення інструктажу про порядок проходження практики з охорони праці;

- надання здобувачам вищої освіти — практикантам необхідних документів (направлень, програм, щоденників (в.т.ч. індивідуальних завдань), методичних рекомендацій тощо), перелік яких встановлюється у програмах про проведення практики здобувачів вищої освіти, з урахуванням специфіки підготовки з певної спеціальності (освітньої програми);

- ознайомлення здобувачів вищої освіти із системою звітності з практики, а саме: подання письмового звіту, оформлення виконаного індивідуального завдання, захист звіту;
- проведення зі здобувачами вищої освіти попереднього обговорення змісту й результатів практики, потреб змін програм тощо;
- розробка тематик індивідуальних завдань, що враховують напрям науково-дослідних, курсових і кваліфікаційних робіт;
- узгодження з керівником практики від організації, підприємства, установи тощо індивідуальних завдань з урахуванням особливостей місця практики;
- контроль забезпечення належних умов праці та побуту практикантів;
- участь у розподілі здобувачів вищої освіти за місцями практики;
- контроль за своєчасним прибуттям здобувачів вищої освіти до місць практики, виконанням програми практики та дотриманням термінів її проведення;
- надання методичної допомоги здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань і збору матеріалів;
- проведення консультацій щодо обробки зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- приймання та оцінювання звітів здобувачів вищої освіти про проходження практики;
- подання звітів здобувачів вищої освіти про практику для зберігання на кафедрі.

8.2 Основні обов'язки керівника практики від підприємства:

- організація роботи практикантів відповідно до програми практики;
- визначення робочих місць практики здобувачів вищої освіти, забезпечення ефективності її проходження;
- проведення інструктажу та дотримання здобувачами вищої освіти правил техніки безпеки й охорони праці на робочому місці;
- сприяння здобувачам вищої освіти – практикантам у використанні наявної літератури, необхідної документації тощо;
- контроль дотримання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку;
- створення необхідних умов для ознайомлення здобувачів вищої освіти з новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці;
- надання здобувачу вищої освіти відгуку з оцінкою про проходження практики.

9. Вимоги до складання звіту про практику

9.1 Структура та обсяг звіту про виробничу практику наведені в таблиці.

Таблиця – Структура та обсяг звіту про виробничу практику

Назва	Кількість сторінок
Титульний аркуш	1,0
Вступ	0,5 – 1,0
1. Характеристика гірничого підприємства	5,0 – 10,0
2. Щоденник практики	10,0 – 15,0
3. Анотація індивідуального завдання	2,0 – 5,0
4. Перелік зібраних текстових та графічних матеріалів	0,5 – 1,0
Додатки	1,0 – 2,0
УСЬОГО	20,0 – 35,0

9.2 Звіт складається виключно українською мовою і містить нещеперераховані розділи:

- **Титульний аркуш** виконується за формою додатка 1.
- **Зміст і вступ** оформлюють відповідно до [3, 4].
- **Характеристика гірничого підприємства.**

Адміністративне підпорядкування та місце розташування підприємства, рік введення в експлуатацію, проектна, планова та фактична виробнича потужність за останній рік, вимоги до видобутих корисних копалин.

Коротка гірничо-геологічна та гірничотехнічна характеристика підприємства.

- **Щоденник практики.**

Для закріплення отриманої інформації студент повинен щодня вести щоденник протягом усього періоду практики. Записи виконуються на аркушах формату А4. Кожний запис починається із зазначення дати та підрозділу гірничого підприємства, який студент відвідав, або працював на ньому.

У щоденнику відображається:

- ✓ короткий зміст усіх видів інструктажів з охорони праці та техніки безпеки, правила поведінки робітників при аваріях та маршрути прямування до запасного виходу, форми та приклади заповнення технічної документації;
- ✓ візуальні спостереження, ескізні малюнки та схемні проробки робочих місць та технічного оснащення;
- ✓ розміщення засобів контролю, зв'язку та аварійного захисту;
- ✓ розміщення персоналу на робочих місцях, їх упорядкованість, тривалість виконання технологічних операцій;
- ✓ використання засобів індивідуального та колективного захисту;
- ✓ обставини та причини нещасних випадків та ін.

- **Індивідуальне завдання.**

Крім означених вище матеріалів, студент збирає додаткові відомості, запропоновані керівником практики, які будуть доцільними для успішного виконання конкретної теми курсового проекту і кваліфікаційної роботи.

Індивідуальне завдання, текстові та графічні матеріали для курсового проектування та виконання кваліфікаційної роботи вважаються невід'ємною частиною звіту, окремо брошуруються та розміщуються у окремій папці і надаються разом зі звітом до захисту (додаток 4).

Тему, зміст та план виконання індивідуального завдання видає керівник практики, ґрунтуючись на побажаннях студента. Тема індивідуального завдання та його детальний зміст записується у направленні на практику.

- **Перелік зібраних текстових та графічних матеріалів.**

Необхідні матеріали для виконання кваліфікаційної роботи можуть бути зібрані при відвідуванні різних відділів та служб гірничого підприємства: геологічного, маркшейдерського, технічного; видобувної та підготовчої дільниць, дільниць транспорту та вентиляції, планово-економічного та інше.

- **Додатки.**

Додатки до звіту містять характеристики машин, механізмів та обладнання, які застосовуються на гірничих роботах, при відвідуванні студентом дільниць гірничого підприємства (додаються за необхідністю).

10. Критерії оцінювання практики

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання.

Форма звітності здобувача вищої освіти про проходження практики – письмовий звіт. Форма контролю результатів практики – диференційований залік.

Керівник практики від кафедри приймає залік у здобувачів вищої освіти:

- на базах практики на останньому тижні її проходження або в університеті протягом першого тижня після завершення практики (навчальні практики);
- в університеті протягом перших двох тижнів семестру після закінчення практики.

Оцінювання результатів практики студентів проводиться за 100-бальною шкалою з обов'язковим переведенням бальних оцінок до інституційної шкали. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки здобувача вищої освіти за підписом керівника практики від кафедри.

Підсумкова оцінка за практику обчислюється як середній бал за результатами виконання загальної частини звіту, індивідуального завдання, ведення щоденника та з урахуванням відгуку керівника бази практики.

Здобувачі вищої освіти, які навчаються без відриву від виробництва (заочна форма навчання) і працюють не за спеціальністю, повинні пройти практику, передбачену навчальним планом.

У разі якщо здобувачі вищої освіти працюють за обраною спеціальністю, кафедра зараховує за практику, передбачені навчальним планом, кредити без її проходження на підставі довідки з місця роботи та захисту звіту про виконання індивідуального завдання.

Студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, або отримав негативну оцінку з практики, відраховується з університету.

11. Рекомендована література

1. Положення про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» / М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. – Д. : НТУ «ДП», 2019. – 25 с.

2. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» / М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. – Д. : НТУ «ДП», 2018.–21с.

3. ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання.

4. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання.

Додаток 1 Титульний аркуш звіту практики

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра гірничої інженерії та освіти

ЗВІТ

про проходження виробничої практики бакалавра
на шахті «...» ПрАТ «...»
студента групи (*шифр*)
П І Б

**Керівник
від підприємства**

(підпис, печатка)

(посада, прізвище)

**Керівник
від університету**

(підпис)

(посада, прізвище)

Дніпро
НТУ «ДП»
20__

Додаток 2 Направлення на практику

Місце кутового штампа
закладу вищої освіти

КЕРІВНИКУ

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Згідно з договором від „___” _____ 20__ року № _____, яку
укладено з

(повне найменування підприємства, організації, установи)

направляємо на практику студентів _____ курсу, які навчаються за напрямом підготовки
(спеціальністю)

Назва практики

Строки практики з „___” _____ 20__ року
по „___” _____ 20__ року

Керівник практики від НТУ «ДП» _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ПРІЗВИЩА, ІМЕНА ТА ПО БАТЬКОВІ СТУДЕНТІВ

Печатка деканату

Декан факультету (директор інституту) _____

(підпис)

Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(назва практики)

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет (інститут) _____

Кафедра _____

Ступінь вищої освіти _____

Спеціальність _____

_____ курс, група _____
(шифр групи)

Керівник практики від НТУ «ДП» _____
(посада, прізвище та ініціали)

Печатка деканату

Декан факультету (директор інституту) _____
(підпис)

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув « _____ » _____ 20__ р.

на підприємство, організацію, установу і приступив до практики.

Печатка підприємства,
організації, установи „_____” _____ 20__ р.

(підпис) _____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув „_____” _____ 20__ р.
з підприємства, організації, установи

Печатка підприємства,
організації, установи „_____” _____ 20__ р.

(підпис) _____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства, організації, установи

(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

Печатка підприємства,
організації, установи « _____ » _____ 20__ р.

Додаток 4 Титульний аркуш індивідуального завдання

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра гірничої інженерії та освіти

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

на тему _____

студента _____ групи _____

(ПІБ)

**Керівник
від університету**

(підпис)

(посада, прізвище)

Дніпро
НТУ «ДП»
20__

Упорядники:

Бондаренко Володимир Ілліч
Почепов Віктор Миколайович
Мамайкін Олександр Рюрікович
Фомичова Людмила Яківна

ПРОГРАМА

виробничої практики
бакалаврів спеціальності 184 Гірництво
(освітньо-професійна програма «Гірництво»)

Видано в редакції упорядників

Підписано до друку 13.07.2021. Формат 30x42/4.
Папір офсет. Ризографія. Ум. друк. арк. 1,0.
Обл.-вид. арк. 1,0. Тираж 50 пр. Зам. №

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
49005, м. Дніпро , просп. Д. Яворницького, 19.